15-ს ოქტომბერს, № 22 1887 წელსა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მწყემსი

1883-1887

«მწყემსი» დამბეჭდავი გამოდის თვეში ოთხჯერ, ფოცელი თვის თხუთმეტს ₰ ოც-და-ათ რიცხვებში.

გაზეთის ფასი:

ერთი წლისა გაგზავნილი და ბუბზავნელად	5	მან.
ნახევარი წლისა —	3	—
«მწყემსი» რუსული დამბეჭდილი —	6	—
ნახევარი წლისა —	4	—
ცალკე რუსული დამბეჭდილ წლიან —	3	—
ნახევარი წლიან —	2	—

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ მაგრამ: *Въ Кутаисъ, въ редакцію „Микеми“ (Пастырь).*

ყველა სტატეიები და კორრესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილნი დასაბეჭდავად, უსოდ ვრცელად და კასტეგმად უნდა იყვნენ ბეჭდორიგან ნელ-მოწერილნი. ბეჭდორიგან გამოგზავნილი სტატეიები შეიძლება ხან-დის-ხან შემოლაბეჭდილ და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატეა, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, ს

1852 წელსა. მღვდლად ეკურთხა 1856 წელში, მაგრამ დიდ ხანს არ დარჩენილა მღვდლობის ხარისხზედ. ბანგაბულდეს სულ სხვა სამსახურს უმზადებდა მას, ის დამქირავიდა და 1861 წელში ბერად შეიდგა. 1872 წელში არქიმანდრიტობა მიიღო. ორი წლის განმავლობაში პალლადი მსახურებდა პეტერბურღის სასულიერო სემინარიაში რექტორად. მაგრამ ენერგიული სამსახურით და ნიჭით მიიქცია მან უმაღლესი მთავრობის ყურადღება. 18 დეკემბერს 1866 წელსა იგი აღყენილ იქმნა ეპისკოპოსის ხარისხზედ და დანიშნა ლადოგის ეპისკოპოსად პეტერბურღის მიტროპოლიტს ეიეპარად. ამ ადგილზე დარჩა პალლადი სამი წელიწადი. შემდეგ 15-ს იელისს 1869 წელსა ის დანიშნა დამოუკიდებელ ეპისკოპოსად მოლოგოდის ეპარქიის კათედრაზე. აქედან იწყება ეპისკოპოსის პალლადის დამოუკიდებელი და თვალ-საჩინო სამსახური.

მოდღვაწეობა მთავარ-ეპისკოპოსის პალლადისა ვოლოგოდსკის ეპარქიაში.

როგორც ზემოთა ესთქვით, მთავარ-ეპისკოპოსი პალლადი დანიშნა ეპისკოპოსად მოლოგოდსკის ეპარქიაში 15 იელისს, 1869 წელსა. ამ ეპარქიაში მსახურებდა პალლადი სულ 4 წელიწადი, 13 იელისამდე 1873 წლის. თუმცა მოკლე ხანი დაშთა მთავარ-ეპისკოპოსი მოლოგოდსკის კათედრაზე, მაგრამ ამ ცოტა ხანშიც მისმა სამსახურმა დიდი სარგებლობა მოიტანა აქ. შესულისა თანავე მოლოგოდსკის ეპარქიაში დაუწყია მან ბღალოჩინების ენერგია აღსრეკა მთელს ეპარქიაში, დაუწყია ემირიტალური ესსა სამღვდელოებისათვის; აღაშენა ზაგირდებისათვის საზოგადო ბინა, რომლის შენობისათვის მრავალი წყარო აღმოაჩინა. მახსნა ყველა სასწავლებელთან მოსამზადებელი კლასები მთელს ეპარქიაშიც გაუთვალისწინა სასულიერო სემინარიის ზაგირდების წიგნთ-საცავი, რომლისათვის არ დაუზოგავს თავისი საშუალებაც; დაარსა ქალების ერთს მონასტერ თან თავ-შესაფარი სახელი სასულიერო წოდების ღარის და ობოლთათვის. რამდენად კეთილი და ნაყოფიერი იყო სამსახური პალლადისა ამ ეპარქიაში და რამდენად მიიზიდა მან თავისი მშვიდი და თვინიერი ხასიათით ყველა მისი სამწყსოს გული, სრანს იქიდამ, რომ როდესაც ის გადაიყვანეს ამ ეპარქიიდამ სხვა ეპარქიაში, იქაც ჭეზნენრდნენ აღარ ნელ კაცებს გულითადი პატიცემის და მადლობის გამოსაცხადებლად მისი შესამჩნევი, ნაყოფიერი და დაუვიწყარი კეთილი სამსახურისათვის.

მოდღვაწეობა მთავარ-ეპისკოპოსის პალლადისა ტამბოვის ეპარქიაში.

13 იელისს 1876 წელსა პალლადი მმართველობის განკარგულებით გარდაყენილ იქმნა ტამბოვის ეპარქიაში. ტამბოვის ეპარქიაში დარჩა ეპისკოპოსად პალლადი სულ სამი წელიწადი, მაგრამ სამი წელიწადიც საკმო იყო მისთვის, რომ თავისი სახელი საუკუნო სახსოვრად დეტოვებინა ამ ეპარქიის სამღვდელოებაში. ტამბოვის ეპარქიაში პირველად ყოველისა პალლადიმ მიაქცია ყურადღება ეპარქიის სასულიერო სამხრეველოს, რომლის საშუალება ისე გაუმზადებსა, რომ ბოლო დროს სასულიერო წოდების ობოლთა და ღარიბთა ეძღვიდათ წელიწადში თორმეტი ათას მანეთამდე. დაარსა ქალების ყველა მონასტერებთან სასულიერო წოდების ობოლთა და საწყალთა თავ-შესაფარი სახლები, რომლებშიაც იზრდებოდა დასწავლიდა 200 სული უდიდ-ბამო ობლები. დიდ შემწეობას აძლევდა ხოლმე პალლადა ობლებს და გაჭირვებულებს სავერო წოდების პირთა დახმარებით. ხშირად პალლადიმ ფარი განუცხადებია სპასტიო პირებისათვის მის მიწეევაზედ და ეთხოვნენა მათთვის, რომ ის დიდ პატივისცემად მიიღებს, თუ სადილის ხარჯი მოხმარებულ იქმნება გაჭირვებულ და ობოლთათვის. მამა-შვილური განწყობილება მწყემსთ-მთავრისა ტამბოვის ეპარქიაში დიდხანს დარჩება ამ ეპარქიის სამღვდელოთა შორის მოსაგონებლად.

მოდღვაწეობა მადალ ყოვლად სამღვდელო პალლადისა რიაზანის ეპარქიაში.

1876 წელში დანიშნულ იქმნა მთავარ-ეპისკოპოსი პალლადი რიაზანის ეპარქიაში. აქ კარგა ხანს დარჩა მწყემსთ მთავარი. 1876 წლიდამ 1882 წ. დაჩა პალლადი რიაზანის კათედრაზე და მისი ხანგრძლივი სამსახური კიდეც დეტყო ამ ეპარქიას. აქაც მან დაარსა ემირიტალური ესსა სამღვდელოთათვის; გაამრავლა ეპარქიის სამხრეველოს საშუალებანი; დაარსა მონასტერებთან თავ-შესაფარი სახლები ობოლთა და ღარიბ ყმაწვილთათვის; ხშირად დახვედდა სემინარიას და სასწავლებელს და ხმარობდა ყოველივე ღონის ძიებას სწავლის გასაძლიერებლად მოსწავლეთა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შორის; დარსა ეპარქიალური ექვსლასიანი საქალაქო სასწავლებელი და ხელა უწყობა სწავლის საქმის რიგიანად მსელელობას. რიგზანის ეპარქიაში არიან მრავალნი მაჰმადიანნი, არიან ავარეთელ რასკოლნიკები და სხვა-და-სხვა სექტანტები, რომელთა მოქცევისათვის დიდი ზრუნა და ჯაფა ადგა მწყემსმთავარს პალლადის. იგი ყოველთვის გონიერსა ზომებს და საშუალებას ხმარობდა მათ მოქცევისათვის და ეგუმარტე გზაზე დაყენებისათვის.

მოდგაწეობა მთავარ ეპისკოპოსისა პალლადისა ყაზანის ეპარქიაში.

ამისთანა ერთგული და ნაყოფიერი სამსახურისათვის მაღალ ყოველად სამღვდელო პალლადი, რასაკვირველია, შესაფერნი შეიქმნა უმაღლესი მთავრობისაგან და ამისათვის 25 აგვისტოს, 1882 წელსა უმაღლესად გარდაყვანილ იქმნა სარატოვისეპოპოსო ეპარქიაზე ყაზანში. ოთხი წლის განმავლობაში მაღალ ყოველად სამღვდელო პალლადიმ ცხადათ დაამტკიცა, რომ იგი ღირსია თავისი მაღალი მოწოდებისა. აქაც დამტკიცა მან ბავეული ენერგიული მოქმედება სასარგებლოდ მისდამი რწმუნებულის ეპარქიისა. პირველად ეოველისა შესელისთანავე ყაზანის ეპარქიაში მან დაათვალიერა სასწავლებელნი. პალლადიმ მალე დაუმტკიცა მასწავლებელთ და მოსწავლეთა, თუ როგორი მამობრივი მზრუნველი პირი აღმოუჩენდ მათ. აკადემისათან დაარსებული იყო ღარიბ სტუდენტთა დამხმარე საზოგადოება, რომელის სასარგებლოდ მან შესწორა ათასი მანეთი ფული. ერთი სიტყვით, როგორც სხვა ეპარქიებში ისე აქაც მაღალ ყოველად სამღვდელო პალლადი ყოველივე ღონეს ხმარობდა, რომ სწავლის და განათლების საქმეს წინ სელა მიხეკმოდა და ამ მიზნით არა მცირე შეწირულება გამოუფია მას.

1885 წელში ყაზანში მოხდა კრება მეღვდელმთავრთა, სადაც პალლადი ბრძანდებოდა თავმჯდომარედ. ამ კრებაზე მრავალი კითხვები იყო ალძრული და განმარტებული მშვენიერად სხვა-და-სხვა აღსარების პირთა და რასკოლნიკთა შესახებ. პალლადის გონიერსა თავმ-ჯდომარეობით შეშფოთებული იყ სხვა-და-სხვა კაცთ-მოყვარული ზომები ამ პირთა მოსაქცევად, რომელნიც არ არიან განთლებულნი ქრისტეს სწავლითა, ან გარდადგომილან ქრისტეს სწავლისა. ეველან ყველას უყურადღებას იჩიდადდ მაღალ ყოველად სამღვდელო პალლადი თავისი კაცთ-მოყვარული ქცევით და სამღვდელოებასთან მამა-შვილური განწყობილებით.

ეველა ჩვენგან ზემოდ ნათქვამი ნათლად გვიმტკიცებს, თუ როგორი მზრუველი და სანატრელი ძღვიდელ-მთმეარი ენიშნება ექსარხოსად საქართველოს ეკლესიას და სამღვდელოებას. მაგრამ აქვე უნდა გამოვსთქვათ ის აზრი, რომ ერთს კაცს, რაც უნდა თავდადებულად ეკადოს და იღვაწოს მან, რაც უნდა გულ-მხურვალედ მოჰკიდოს საქმეს ხელი, თუ მასთან დაახლ ოვებული პირნი არ შეეწევინენ და არ მოეხმარნენ, თავის გულის წადილს ვერ შეასრულებს. და ის არის უტყუარება, რომ ამისთანა პირები რიგიან და ეშეწე პირებს ცერად ჰპ ოებენ. ნაცელად დახმარებისა და სიმართლის თქმისა პირადი სარგებლობისათვის ყველფერს მრუდათ აჩენენენ და თავის მოყვასს და მოძმეს სულ სხვაფრივ სახე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ვლადიკავკაზიდგან.

18-ს სექტემბერს სოფ. ხუმელგაში მობრძანდა სამწყოსის და ეკლესიების დასახედვად მათი ყოველად უსამღვდელოესობა ვლადიკავკაზის ეპისკოპოსი Ოსეტი, რომელიც ვლადიკავკაზის მაზრის მინდერის ოსებში დაბძანდებოდა და ათვალიერებდა ეკლესიებს. მათ ყოველად უსამღვდელოესობას სოფ. ხუმელგიდან მიეგება ამ სოფლის მამასახლისი ო�e ცხენოსანით სოფ. ბესლანიფაუშე; ცხენოსნები ცხენების თამაშით და თოფის სროლით მოუყოლიდნენ წინ ყოველად სამღვდელოს ეტლს. მათ მეუფეებს თან ახლდნენ: მ. ბლიღოჩინი მიხეილ სუხეევი, რომელსაც დიდი შრომა და ღაღლი აქვს ოსებზედ, (ბ. მ. სუხეევი თვითონაც ოსთაგანია) და თავისი საკრებულო ტაძრის მღვდელი, რომელიც სინ ჯაველ სუეკლესიო საბუთებს. ქოველად უსამღვდელოესს, ეპისკოპოსს Ოსეტს მიეგებნენ ხუმელაგის ეკლესიაში მრევლის მღვდელი მ. ნ. ბაკურაძე, ხუმელგის სკოლის მასწავლებელი თავისი მოწაფეებით და მთელი სოფელი კაციან-ქალიანათ. ეკლესიაში მიგებების დროს მღვდელმა ოსურს ენაზედ სთქვა შეგვიწყალენი ნა სხეა; სკოლის მოწაფეებმაც ოსურად სთქვეს ღირსა-არსი, სამი უფალო შეგვიწყალე და მრავალ-ქამერი. ამ დროს იმყენი ხალხი მოაწყდა ეკლესიას, რომ ყველის ეკლესიაში დატევა შეუძლებელი იყო და ამიტომ ბევრი გარეთ იდგა. მრავალ-ქამერის შემდეგ ყოველად სამღვდელომ ხალხი ამთხეა ჯვარზე. ამ დროს მთამა მეუფემან ჰკითხა მრევლის მღვდელს: «რომელია ის კაცი, ვინც ეს ჯვარი შემოსწირა ამ ეკლესიის“ ო (ბარაშან სოფ. ხუმელგაშიე მცხოვრებელმა ოსმა ბეკა ბუკაევმა თავისი ორი შვილის მოსახსენებლად ერთი ოთხ თუმნიანი ეკლესიის ჯვარი შემოსწირა ხუკალაგის ეკლესიას). მღვდელმა მოახსენა: «ეი ეს მახუკეკულ კაცი გაბლაეთ, თქვენო მეუფეთაო». მათმა ყოველად უსამღვდელოესობამ ლოკეა-ეურთხეეა გადასცა ბეკა ბუკაევს და უბრძანა: „შენ შეგიყრენი საუნჯე ეს ქრისტეს წინაშე ზეკეთა შინა, საცა არა მომპარავი მოგპარავს, არც ჩრჩილი დასჭრის, არც ყანგი შესჭამს და სხეა... მოხდეო არამც თუ შენ, არამედ შენი შთამოგალოლაც დაეიწყარი იქნება უკუნისამდე... ამაზედ ბეკამ მოახსენნ მათ მეუფეს: «ერთი უკაზეველი კაცი გახლავართ, თქვენო მეუფეეეა, და არა ეიცი რა; მე მადლობელი ვარ ჩვენი მღვდლისა, როგორ მადლობა ჩამაგონა ეს საქმე». ბაბარნ მთხეეეის შემდეგ ყოველად სამღვდელომ ხალხს უბრძანა შემდეგი სიტყვები: «ძმაილ მიხარია, რომ თქვენ მტკიცედ იცავთ ქრისტიანობასა, (მათი მეუფეება რუსულად ელაპარაკებოდა ხალხს, მაგრამ მ. მიხეილ სუხეევი ყოველად სამღვდელოს სიტყვებს თარგმნდა ოსურად) და ამიტომ საჭიროა იცოდეთ, რად იწერთ პირ-ჯვარს. სამი თითი, რომელთაც ერთად დაიკრეფთ, ნიშნავს სამებას, ე. ი. მამას, ძეს და სული წმიდას. Ორი თითი, რომელიც მოკეცილი გვაქვს ხელის-გულზედ პირ-ჯვარის წერის დროს, ნიშნავს Იესო ქრისტეს ორ ბუნებას, ე. ი. ღვთაებრივს და კაცობრივს. პირ-ჯვრის წერის დროს პირველად შუბლზედ დაეიდეთ ხოლმე სამ თითს, ისეთმა რომ სამება ძალით განეწმიდოს ჩვენი გონება და ჰაზრი. მეორეთ მკერდზედ დაეიდეთ ხელსა, რათა განეწმიდოს ჩვენი გული ცუდი ფიქრის და ცუდი საქმისაგან, შემდეგ მარჯვენე და მარცხნე მხრებზე დაეიდეთ ხელსა, რათა სამების ძალით მიეცეს ძალა ჩვენს მხრებს, რომელზედაც დამოკიდებულია ღვთის სამსახური, ხელმწიფის და ჩვენი თავის შენახვაც... აგრეთვე საჭიროა იცოდეთ და იტყოდეთ ყოველთვის პირ-ჯვრის წერის დროს, თუ სხეა ლოცეა არ იცოდეთ (თვითონვე ბრძანა ოსურად): «ჰოიდი ამა, «ჰოირთი ამაესილ და გული ნომილ ამინ». ე. ი. სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა ამინ». ამის შემდეგ მთამა მეუფემან მოაგონა ხალხს ახალი ეკლესიის აშენება. „ბარშან სოფ. ხუმელგის მცხოვრებთა შედგინეს განაჩენი ახალი ეკლესიის აშენებაზე. ამ საქმისთვის თითოეულ სულს მამრობითი სქესისას სამი მანეთი უნდა გამოეცა. «ეკლესიის ასაშენებლად რაც აღგითქვამთ, ნუღარ დაინანებთ, ბრძანა ყოველად სამღვდელომ, ეცადეთ, რომ ჩქარა შესრულოთ თქვენი კეთილი აღთქმა. ეკლესია არის ჩვენი ღვთის სახლი, რომელშიაც შეიკრიბებიან ქრისტიანენი ღვთის სადიდებლად, და სთხოვეენ ღმერთს როგორც ხორციელს, ისე სულიერ ცხოვრებასა; როგორც საჭაო თქვენი საცხოვრებელი სახლებისათვის ცდილობთ, უმეტესად უნდა ეცადოთ ყოველად მოწყალე ღვთის სახლის აშენებაზედ, რადგან თქვენ ცდა და შრომა იქმნება სიიქოის დაფასებული ღვთისაგან. ამაზედ ყოველად სამღვდელოს ხალხსა მოახსენა: «თქვენო მეუფეთაე, ჩვენ თითო ლუკმა პურს შუაზედ გავჭყოფთ და ეეცდებით დავამთავროთ ჩვენი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აღიქმაო». ამ სიტყვების შემდეგ ხალხს ჯვარი დასახა ყოველად სამღვდელომ და უბრძანა ოსურათ: «ამანთნ ნესტორ ხეკეთი ამა ნარიჯაზინ განაგ ییსო ჩირისტი ბორძახთა სმახე კპათიმა»; ე. ი. «და იყავ წყალობანი დიდისა მეფისა და მაცხოვრისა ჩენისა ییსო ქრისტესი თქვენ ყოველთა თანა» ამინ.

ხალხმა დიდი მადლობა მოახსენა მათ ყოველად უსამღვდელოესობას. როცა ყოველად სამღვდელო ეკკლესიიდგან გარეთ გამობრძანდა, სოფელმა მიართვა პურ-მარილი მათ მეუფებას. მათმა მეუფებამ პურ-მარილს ჯვარი დასახა, ერთი ლუკმა მიართვა და წაბრძანდა მრეველის მოედლის ნ. ბაკურაძის სახლში სადილად. სადილის მირთმევის შემდეგ ამათმა მეუფებამ ზოგიერთი დარიგება გადასცა შეკრებილ ხალხს უფროსის, დოდის და სხვათა მეწინველ ჩეეულებათა შესახებ და აუწერა მსმენელთ, თუ რა ნარი ზარალს აძლევს მათ ამისთანა გამოუადეგი ხარჯი და ჩვეულება; შემდეგ ლოცეა-კურთხეა გადასცა საზოგადოებას, ჩაბრძანდა ეტლში და წაბრძანდა სოფ. დარეკოხ'ში.

XX.

ორიოდე სიტყვა სოფლის დუქნების შესახებ.

სოფლის ხალხის ზნე-ჩვეულებაზე მეტად ცუდი გავლენა აქვს სოფლის დუქნებს და ამ დუქნების ზოგიერთი ზნეობითად დაცემულ დაგაუქმებულ მეპატრონეთა. ამ ზოგიერთი სათოკე მედუქნეების წყალობით ხშირად სოფლებში ერცელდება გარყვნილობა. ასეთი მედუქნეები ყოველ ღონესა ხმარობენ, რომ სოფლის ხალხი მიიჩეონ დუქნებში და რასმეს გამორჩენ მათ. ასეთი გაიძერა პირები თავის მიზნს ადვილად აღწევენ: ჩვენი უსაქმური ხალხი მთელს დღეს დუქნებში ატარებს, ეჩე�ა ცუდაობას და ლოთობას, რომელიც დედაა მრავალ ბოროტებათა. ამ ხერით გამსქელულ პირთათვის აღარ არსებობს ეკკლესია; აღარ სუფევს მათთვის ნათესაობა და ნათელმირონობა. ერთი სიტყვით მთლად მზეკებს ემზგავსებიან. სოფლის ქალებიც ხშირად დაიარებიან ამ დუქნებში, სადაც სინდისის წინაღმდეგი სიტყვების მეტს ვერას გაიგონებენ დუქნებში მყოფ ხალხისაგან და თვით მედუქნეებისაგანაც. მედუქნენი აბრიყევებენ ქალებს და ეს უკანასკნელნიც კაცების მალულად ეზიდებიან სახლეებიდამ პურს, ლობიოს, ქერს და სხვას და აძლევენ მედუქნეებს უბრალოდ სავაჭროში. მასთან ზნეობითაც ირყვნებიან აქ ჩვენი დედები.

ამ ბოროტების მოსასპობად ძალიან კარგი იქნებოდა, რომ ეს დუქნები მოისპობოდენ სოფლებში და მათ მაგიერად თვით სოფლელები დაარსებდენ თავიანთ სოფლებში დეპოებს, საიდგანაც საჭირო საქონელსაც იაფად იშოვნიან ყველანი და მასთან ეს დეპოები შემწეობასაც აღმოგვიჩენენ სოფლელებს სკოლის საქმეში. მისთანა დუქნებში ადგილი არ ექნებათ ჩვენს ხალხს, რომ მან უბრალოდ ატაროს დრო და თავისი უკანასკნელი გროში ღვინოში და ოტაკაში დახარჯოს. მითოეული სოფლის საზოგადოებას ასეთი დეპოს დასაარსებლად ფულები არ გაუჭირდება, თუ ერთ სულოვით და ერთგულობით მოჰკიდებენ ამ საკეთილო საქმეს ხელს. მაშინ ზორეული ადგილებიდან გადმოხეეწილ და ზნეობით დაცემულ პირთა მოესპობათ საშუალება გახსნან დუქნები სოფლებში და წურბელასავით სწუწნონ ჩვენი მდაბიო ხალხი და მასთან ზნეობითადაც გარყვნონ ისინი.

ძალიან საჭიროა ამ კეთილ საქმეში შემწეობა აღმოუჩინონ ხალხს მთავრობამაც. თორემ ზოგიერთმა სოფლელებმა კიდეც რომ მოინდომონ ამ კეთილის საქმის სისრულეში მოყვანა, ბევრნი ერთი სტაქანი ღვინის ან ოტკის გულისათვის წინააღმდეგნი გახდებიან.

ისაკ მაისურაძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წერილი რედაქტორთან.

მ. რედაქტორო! თქვენი პატივცემული გაზეთის «მწყემსი»-ს ამა წლის №16-ში დაბეჭდილია ერთი სტატია, სახელდობრ, ვინ მისცეო რა, რომელიც მთლად მე შემეხება. სტატია იწყება შემდეგი სიტყვებით: «ფრინდილის დროში ჩვენი ქართველები დიდძალ ადგილ-მამულს სწირავდენ ეკლესიებს და მონასტრებს. ჩვენი მამა-პაპანი მზად იყვნენ ასეთი შემწეობა აღმოეჩინათ არა მარტო საქართველოს ეკლესიებისა და მონასტრებისათვის, არამედ ისინი დიდ შემწეობას აძლევდენ უცხო ქვეყნებში მცხოვრებ მღვდელ მონაზონებსაც და სხვ.».

ერთ ფილოსოფოსს (საუბედურო სახელი არ მახსოვს), როცა ის ჰკვდებოდა თურმე, მოწაფეებმა ჰკითხეს: «მოძღვარო, რა უფრო ძნელია ქვეყანაზე და რა უფრო ადვილიო?» ამაზე მომკვდავმა ფილოსოფოსმა უპასუხა თურმე თავის მოწაფეებს: «უკეთუ მაგისთანა უბრალო რამ არ იკით, მაშსხვა რაღა გეცოდინებათო. ყველაზედ ძნელია, განაგრძო თურმე ფილოსოფოსმა, თავის თავის ნაკლულევანებათა დანახვა, ხოლო ყველაზე ადვილია სხვის ნაკლულევანებათა შემჩნევაო». სწორეთ ასე დამართნია მ. ქალისტრატეს, ზემოთ აღნიშნული სტატიის ავტორს. მ. ქალისტრატე, მარძიის მონასტრის წინამძღვარი მწამებს, ეითომ მესსულიერო თთავრობის ნება დაურთველად დაედიოდი ბორჩალოში და სილნაღში და მარძიის მონასტრის სახელობაზე ჰკერებდი ფულებსა. ბორჩალოში და სილნაღში მე ფეხი არ დამიდგამს და არც ფული შემიკრებია მარძიის მონასტრის სახელობაზე. ამის დასამტკიცებლად მ. ქალისტრატეს შეუძლია გამოჰკითხოს სილნაღის და ბორჩალოს მღვდლებს და თითრების მოლლებს, რომელნიც, იმედია, დ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ყველი ლონეს და საშველობას ხმაორბდენ ქრისტიანობის ასამღლებლად და წარსამატებლად. ახლა კი რას ეხედავთ! ზოგიერთნი უფლებით და ლირსებით აღსურეილნი პირნი არ ცმარობენ იმას, რომ თვითონ გულ ფრილად ბძანდებიან სარწმუნოებაზე. ასეთი პირნი ზმირად «ეიჩეტებს» დროს მართვენ ურთიერთ შორის ისეთ საუბრებს, რომელიც არ შეშვენის ქრისტიან კაცსა.. მარდა ამისა ასეთი პირნი გამოდიან ფაუნათლებელ ხალხში და მაურიდებლად სინინდისისა, ღვთისა და კაცთა საჯაროდ აერცლენენ ისეთ მავნებელ ჰაზრებს, რომლებიც პირ-და-პირ დამამცირებელნი არიან სარწმუნოებისა ჯსასულიერო პირთათვის.

ეარგად ეიცი არ შემრჩება, რასაც მე აქ ეეშმარიტებას ალეიარებ, მაგრამ გული არ მაშეება, არა ესთქვა. Nყენენ ღვთის ნება! «ზოგჯერ თქმა სჯობს არა თქმასა, ზოგჯერ თქმითაც დაშავდებისო».

ამ ორი თვეის წინად, განკარგულებისამებრ ზუგდიდის მაზრის პირველი განყოფილების მომრიგებელი შუამავლისა (მირიფოო პოსრედნიკ) თავადი მ. ადიანისა, ანასეთის (ზუგდ. მაზრა) სოფლის სასამართლოში იყო საზოგადოების ყრილობა მებატონეთა და ლრიგანით ეალდებულ გლეხთა შესახებ საქმეებზე. ბ. მ. ადიანმა, სხვათა განკარგულებათა და წინადადებათა შორის მიმართა თავ-მოკრილი გლეხთა საზოგადოებას შემდეგი ბრძანებითი სიტყვით: «მღვდელს ხომ აძლეეთ გადასახადსა, მებატონეს რატომ არ აძლეეთ, ამა მითხარით, რა ლომს გაძლეევენ მღვდლებით!» ეს სიტყვები ბ. ᲓᲐ—ნმა ორჯერ-სამჯერ გარაკეეთ და სულ სხვა-და სხვა შემთხვევაში განუმეორა სახოგადოებას. ამა მიბრძანეთ, ბატონებო! საუწყალო მღვდლებირა შუაში იყენენ აქ, რო ასე უადგილოდ და უსამართლოდ განიკიცხენ ასინი ხალხის წინაშე ესრეთი გაელენიანი პირისაგან, როგორც ბრძანდება ბ. მ. ᲓᲐ.ნი. მე არა მგონია, რომ სადმე სხვაგან, კეთილ განწყობილ ქეეყანაში ეინმეს გაგიგია და ან იკადროს ასე საჯაროდ ესრეთი შეურაცხყოფა. სარწმუნოებისა და სასულიერო პირთა, მაგრამ ჩენს კუთხეში, სადაც სხვა-და-სხვა გარეშეთათა წაკლობით სხვანაირ ბატონყმობას შეეკრაეს კრინჯი, ენა და მოკმედება დაბალთა პირთა, თუმც ასეთ დიდროვან პირთ აქვსთ უფლება რამოდენიც უნდათ ილაპძღონ, შეასუსტონ და დამცირონ ხალხში მღვდლის სახელი და პასუხს კი მათ ეერავინა სცემს შინისაგანო. ᲛᲓᲠᲗᲝᲜ, შენ დაგეფარე ეარეთი ურწმუნო პირებისაგან.

დამსწრე.

ᲛᲝᲬᲐᲛᲔᲗᲘᲡ ᲓᲒᲐᲜ.

2 ᲝᲥტომბერს, მოწამეთობასა, დიდ ძალი ხალხი შეიკრიბა მოწამეთის მონასტერში. ამ დღეობაზე ხალხი ყოველთვის ბევრი ეკრიბება, მაგრამ წრეყენლლის სოდენი ხალხი არას დროს არ შეკრებილა, ეგონენ. ამ დღეს ᲛᲝᲗᲝᲜᲘᲡᲘᲡᲒᲐᲜ მოწამეთის მონასტაროსმდის დაიარებოდა ორთქლითი მატარებელი, რომელიც დგებოდა მოწამეთის პირ-და-პირ. თუმცა ორთქლით-მატარებელი შუადღემდის ოთხჯერ მიეიდ-მოეიდა მონასტარამდის და ნაშუადღეეს ექვსჯერ, ეგონენები მაინც ყოველთვის ხალხით სავსე იყო. ᲩᲐᲜᲡ გზის გამგეობა აცხადებდა, რომ თითო წასელა-მოსელაზე 350 ᲚᲘᲠᲘᲡ შეუძლია წასვლაო, მაგრამ ამავე გამგეობამ ეერ მოახერხა, რომ ეგონებში წარმოუდგენელი სიეიწროე არ ყოფილიყო. მოწამეთიდამ დაბრუნების დროს უმჯობესი იყო კაცი ფეხით წამოსულიყო ᲛᲝᲗᲐᲜᲘᲡᲗᲐᲜ, ეინემ რკინის გზით. მაგრამ ᲞᲘᲗᲐᲜᲘᲡ ᲛᲔᲡᲐᲛᲔ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲘᲡ ᲠᲘᲠᲘᲗᲐ ᲮᲐᲚᲮᲘ.

ამ დღეს მონასტრის ტაძარში მეწირველი ბძანდებოდა მისი ყოველდღ უსამღვდელოესობა ᲘᲛᲔᲠᲔᲗᲘᲡ ᲔᲞᲘᲡᲙᲝᲞᲘᲡᲨᲘ ᲑᲐᲫᲠᲘᲚᲘ, რომელმაც წირვის გათავების შემდეგ დღის შესაფერი სიტყვა წარმოსთქეა ეკკლესიაში. მონასტრის გარეშემო ადგილები სავსე იყო ხალხით. საღამომდის მეწირეები წესიერებს სუეეედ მლოცველებში, მხოლოდ საღამოზე ერთმანთ. Ჯ. ᲨᲘ. შეურაცხეება მიაყენა მოქმედებით ᲛᲝᲗ. მაზრის სამმართველოს ერთ მოქალულს, რომელიც ამ დღეს აქ წესიერებას იცავდა. Nთავდს ოქმი შეუდგენეს და გადასცეს, სადაც ᲯᲔᲠᲘ არს. საზოგადოდ უნდა შეენიშნოთ, რომ მონასტერში ყოველ წლობით უფრო ბევრი ხალხი ეკრიბეება დროების გასატარებლად, ეინემ სალოცავად. ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲬᲚᲝᲑᲘᲗ დიდი შესაფალი აქვს ამ დღეს რკინის გზის გამგეობას და იმ მედუქნეს, რომელიც ᲮᲝᲩᲐᲔᲑᲣᲚᲝᲑᲐᲡᲘ ᲭᲘᲓᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲡᲢᲐᲠᲘᲡ ᲛᲐᲮᲚᲝᲑᲐᲨᲘᲐ, ეინემ თვით მონასტერს და მის მოსამსახურეებს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ᲒᲔᲚᲐᲗᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲡᲢᲔᲠᲘ.

(გაგრძელება *).

ᲒᲔᲚᲐᲗᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲡᲢᲔᲠᲘᲡ ᲡᲐᲚᲐᲠᲝ (ᲠᲘᲖᲜᲘᲪᲐ).

ეპისკ ოპოს ირინეოს სიმეონ და საკლესიო ნაშთები, რომელთაგან ზოგნი დღესაც დგუნ არიან, ოუმც ამდენი უბედურება გამოსცადა საქართველომ, უნდა შეკიდეს ამ მონასტრის სალაროში, სადაც სხვა-დასხვა ძველ ნიკოთა შორის ნახავს ფრანდ შესანიშნავ ნიშოებს, რომელთაც დიდი მნიშვნელობა აქვსთ ისტორიულის მხრით. შესანიშნავნი შესანიშნავი არიან:

1) სტეფარი (სამღვდელო კვერთ) ფეოდალიერი ფეოდრინეა, რომელის ბოლო მოქარგულია სამ წოთად კვრცხლითი და ოქროთი; კიდეა ამისა სტეფარი მორთულია ძვირფასი ქვებით.

2) სამღვდელ-მთავრო ბასალი მოშავო და მწვანე ხავერდისა, რომელზედაც შესანიშნავი ხელოვნებით მოქარგულია ოქროთი და კვრცხლით მეფოგრის სახე; მეფოგრი ჯდის ტახტზე, მას გარშემო არიან დასტულნი ღვთისმშობელი და ნათლის მგეელი, ხოლო ქვემოთ დასტულნი არიან მეფენი კონსტანტინ დ. ელენა, მეფოგრის კვერცხს, წინასწარმეტყველნი და მოციქულნი წოთა-ზეობით ბოდიმდის. ბასალის სახელოებზე მოქარგულია ანგელოზთა გამოსახულებანი, ეკლეს მოქარგულია სახლეს; შემდეგ შობა ქრისტესი, ნათლის ღება, მაცქმა, ფეოდისტეგელები, ფეოის მმობლის მიძინება, ზეცის ეიოარეი და ესტათი, მეკლიმარენი ცხენებზე. ეს ბასალი მორთულია ოქროს დიგმებით, რომელნიც მორთულნი არიან სხვა-და სხვა ძვირფასი ქვებით.

3) ტალოს ანუ ოორა, სუთა არშანი და 13 ეოგალი სიგრძით და 6 ეოგალი სიგანით წოთნეს ოქროთი მოქარგული; ანუ ოორაზე არის მრავალი გამოსახულებანი ისტორიაში მოხსენებული წოდანთა. ეს გამოსახულებანი სელოგენურად არიან მორთულნი მრავალი ძვირფასი ქვებით და მარგალიტებით.

4) ოლარი, რომელიც ოქროთა არის მოქარგული და მუ ატლასზე და მორთულია მრავალი მარგალიტებით. ამ ოლარზე გამოსახულია ქვეს ეკვარი და ქვეს ანგელოზი, რომელიც ეკრეშემი მორთულნი არიან მარგალიტებით.

5) შაი დარიაის სარტელი, რომელიც მდადგულად, ფრანდ სუფულ-ეულად და ხელოვნურად არის მორთული მრავალი მარგალიტებით და ოქროს დიგმებით და მისთან შეეფობილი ძვირფასი ქვებით.

6) შაი ატლასის სამკაურები, მოქარგულნი ოქროთი და მორთულნი სარტელის მზეკავსად მარგალიტებით და ძვირფასი ქვებით.

7) ენკერი, რომელიც მოქარგულია და მორთულია მარგალიტებით ისე, როგორც ანუფორა.

8) ანუფორა ეოროფელი ფერის ატლასისა, რომელზედაც მოქარგულია ეკვარი და ანგელოზნი.

9) ბეტრა სქემი ტალოსი (სამოსელი მოსახმოთ), რომელზედაც მოქარგულია ოქროთი ეკვარი.

10) ქუთალეგოსის შაი ბარტეულია, რომელსაც წონა ბარეზი აქვს ეკვარი. ეკვარს აქვს სამ ეოგალ ნახეკარი სამაღლეგ და სიგანე სამი ეოგალი. მორთულია ალეკუნებითა, ფიდერანთეფიდრეზებითა, შეუნა აქვს მტრედის ფეოი დადი ალეკუნდი და მრავალი მარგალიტები.

11) ქუთალეგოსის მიტრა, რომელსაც ეკვარის ფერად შემოვლებული აქვს სხვა-და-სხვა სიდიდის მარგალიტები, ზემოთ აქვს დიდი მაშავი და მოწითალო ფერის ანდალეოფერი ქვა, რომელზედაც დამაგრებული იყო ეკვარი, თექვსმეტი ბეტრა ალმასებით მორთული; მიტრაზე არის ოთხი გამოსახულებანი ბეტრა ფანაგრებზე: მეფოგრის ეკვარდმ, იოანნე ეფოის მეტეველ-ს, ანგარეა ბერეველ-წოდებულის, და მეფოგრისა, რომელიც ხ

ტახტზე.

12) სამღვდელ-მთავრო კამაღლეკის მზეკავსი, მიტრა, რომელსაც ეკრეშემი მოსავდ შემოვლებული აქვს სხვა-და-სხვა სიდიდის მარგალიტები და მორთულია მრავალი მოდიდო და მოიტრო ალმასებით, ალეკუნებით და ფერეზებას ქვებით.

13) სამღვდელ-მთავრო მიტრა წოთელი ხავერდისა, რომელიც ეკვარის სახედ მორთულია სხვა-და-სხვა სიდიდის მარგალიტებით; ამ მიტრაზე არის ოთხი გამოსა-

*) �мотри „ᲛᲬᲘᲚᲔᲑᲘ“ 1887 წ., № 21.

შინაგანი სახე სოფიის ტაძრისა კონსტანტინეპოლში. (იხ. «მწყემსი»-ს № 20).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ტულებანი მანაქრებზე: მიტროპოლიტ, მეფეთან-მეზობლისა, იოანნე ნინოელის-მეგმელისა და იოანნე ლეფთის-მეტეველისა და ოთხი ანგელოზის გამოსახულებანი პატრონ მანაქრებზე.

14) მოლად ოქროს ბაბმანი, რომელიც იწოინის 2 გიორგაქეს და 20 მასხალეს; ეს ბაბმანი მოჩოთელა მრავალი პატრონ ანგელოზებით და ფეროვნებით.

15) ოქროს ფეშხეთი, რომელიც იწოინის 89 მასხალს.

16) ოქროს ეპისკოპოზი, რომელიც მოროულია ბეკიფეზეთა ქვეშეთ და რომელიც იწოინის 27 მასხალს.

17) სეკეკელესეთ ოქროს ეოკეზი, რომელის ტრაფ მოროულია ბეკიფეზეთა ქვეშეთ.

18) ეკრეტლის ეკეფი მოოქროლი. ამ ეკეფზე ანის ეწერეეა, რომელიც მოეშოს, რომ ეს ეკეფი ეკეეოენოდ თეთ დეკეთ ალმეშენეელს.

19) პატრონ ეკეფი ბეკეი ეკრეტლის.

20) ოქროს ეკეფი, რომელიც ანის 2 ადელ და 12 ეოკეი. ამ ეკეფის ზეეთ პირზე ეკმოხატულია მიტროპოლიტი, ხ

ელ ქვეეთ პირზე ანის ანგელოზეთ გამოსახატულებანი, რომელიც მოროულნი ანან ბეკიფეზეთა ქვეეთეთ. ანის კიდეკე ამბეკი ზეთის ეკრეტლის ეკეფი, მეტრეთ მოროული ან ანის.

21) ალმესის ეკეფი ქეთალეოეოს მატრაზე ნაკონი, რომელზედაც 16 მოდელი ალმესესეა. ამ სალოცავშეკეკ ანის კიდეკე მრავალი ეკეფეი, სამეფელ-მოოეოა ეკეფოსნენი, რომელნიც დადეთ შესანიშნავნი ან ანან.

ნივთები, რომელნიც არ იხმარებიან ღვთის მსახურების დროს.

1) სპეტრაარქო ქოშები, რომელსაც ალბად ხმიროობენენ ღვთის მსახურების დროს. ეს ქოშები მოროულნი ანან პატრონ-პატრონ ძიეკეთ და დაწყვდილნი ეკრეტლეს ნაკეეთ.

2) სამეფო ეკეფეკნი, რომელიც მოკრეულია ოქროთი და ეკრეტლეთ და მოროულია ბეკიფეზეთ ქვეეთ. ფილ სამშვეკნიერეს და ბრწყინვალეეს ალეკეს ამ ეკეფეკნის შეფი პატრონ ეკეფი, რომელნიც მოროულნი ანან სხვა-და-სხვა ფერი ბეკიფეზეთ ქვეეთეთ.

3) ოქროს ფილი ბეკეი ძეფეთ დეკეთ ალმეშენეელსა, რომელზედაც ჩეკ ეზეოთ ეზეეეფილი.

4) ეკეტლეთ თეკეთ ძეკეკელ-მოოეოეოს და ქთალეოეოსეთ ხელთ ფასანი და ფასთან საკმაოდ ფილი ეკეტლეთ ეოფა.

ძველი ხელთ-ნაწერები ეტრატებზე.

1) სამი ცალი ანმარტეა ბაოეს, ლუკას და იოანე ღვთის-მეტეველის სახარებისა. 2) მოციქულთა ეპისტოლეთან ანმარტება. 3) იოანე ფილოსოფოსის ეკეფეკნი. 4) იოანე ფილოსოფოსის ეოფანეეს ეკეფეკნი. 5) ეოფანეეს ბაბმანეეს ბაბმანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 6) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 7) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 8) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 9) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 10) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 11) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 12) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 13) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 14) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი. 15) ეოფანეეს ეოფანეეს ეკეფეკნი.

ქალალდზე ხელთ-ნაწერები.

1) მეტაფრაზი. 2) ფილ ბამთა ცხოერების ალწერა. 3) იოანე ფილოსოფოსის ღვთის-მეტეველეეს. 4) შეკრებანი ეოფანეეს ანმარტების ორი ცალი 5) ორი ცალი ეოფანეეს ანმარტების ეოფანეეს ეოფანეეს ეოფანეეს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნაწერები სახარებასა ქართველს ენასზედ, მაგრამ ეს ხელ-ნაწერები ძალიან გაფუჭებული ყოფილას უსწორო თარგმნით და გადწერისაგან. მოიწმინდეთას სახარეს, რა-შეფდმაც ადრეს საკთო სახარეული და გაკეთებას ხარების მეოდეთეს შორის, წარდგენილ იქმნა პრეკლოდაკების წინაშე, რომელთაც 1881 წელსა ინახოვეს გიერთოს მოსსტერი. პრეკლოდაკების სატეგ-ი ეს სახარება-დაუ-ფასებელი განაა საშუალო სეფეუნოების მხატვრობასა ეტრატზე და არაფრით არ ჩამოუდგება ჯ�, როგორც სხვნს შეფაკეკვის სატეგეგებისაკენ, ბერძნულს წიგნებს, რომელნიც მის ენანაკს ჰპპნის სასახლის წიგნ-საცავსა.

უმთავრესი ტაძრის ეგეტერები.

უმთავრეს ტაძრს ჭეს ექვსი ეგეტერი ტრაპეზ-ბით, რომლებშიც სრულდება დეკოის-მსახურება. ეს ტრაპეზები აღშენებულ ყოფილ ია ოთკიმ და ანნის, წმ. მოკარ-მოწამე მარინეს, ანდრეა პირველ წოდებულის, ეფიკლიდ მოწამლა მიტროფანეს, წმ. ნიკოლოზ ხასწულთ-მოქმედის და წმ. მოწამე ირინეს სახელობაზე.

ეგეტერში, რომელიც ტაძრის მარჯვენა მხრით ყოფილ მიშენებული ანდრეა პირველ წოდებულის სახელობაზე, როგორც მოგეეთხრობს ფეპრა-ეკლიზიეგეა, ყოფილ სსსოფლო შესანიშნავის და დიდის ფეფოფლის თაყვანის. როგორც ეიეი, თაყვანი ფეფოფლეა ეკლიეეკეკლეა ქუ-თაისის მახლობლად, თაკის ეიხე-ფარაზზე, რომელსაც ეწოდება ეთაფრის ეიხეკ; ამიტომ უფრო საფეეერეკე-ლია, რომ თაყვანი ფეფოფლეკეკლეკ იქმნა ამ საკეარეკ, რომელიც აღშენებულ იქმნა მისი წინაპარისაკან, რად-გან საქართველოში ფეფოფლ ყოფლობის ჩვეულება რომ-ლის ძალით ეკეკლასა ფეფოფლ ფალიპარნა თაკის წინაპართა ხასნლოკეკ. ამიტომ ტეეულად ფეეეფოფლ ზოგიერთეკ, ეთეთომ ფეფოფლეკ თაყვანი ფაპარნეკ ეფოს კარამაში ანე ფეფანეკ. მეფე ალექსანდრემე, რომელიც ეფო-ბამ ხოლომონის, კარმელიტეთ ეიეთ, რომ თაყვან-ფეფოფლეს ხსენებან ფალეს, ამ ეგეტერში ეხლიდან ფა-ნაშეფალ, რაც ტსაფალ ამტკიცეკეს, რომ ფალი ფეფოფ-ფალს თაყვანის ასსოფლო ადგილი ყოფ ყ, ამ ეგეტერ-ში, და ყოფ სხვა ადგილზე.

ტაძრის მარჯვენა მხრით ყოფ ეგეტერი მიტროფ-ანის სახელზე ეს ეგეტერი დანაშენები ეფო მეფეკეის ასსოფლოდ. ამ ეგეტერის კედელზე დასტეფილ ფალ-ლოკენი ბაკრატი და მეფლეე მისი ელენე, და ორეეკ ეეოოეეეი: ეეეეკეკ ფალ-ის მეფეკეში დასტეფილ ფალ-ტოფი ფალ ალეფანი, ფალეფალ ალეფალ ფალ-ფალ ფალ-ფალ ფალ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ახალი ამბები და შენიშვნები.

1 ოქტომბერს, სეფტ ცხოელობას, ძალიან ცოტა ხალხი შეკრებულა მცხეთაში, თუმც ამინდი მშვენიერი იყო. ამ დღეს მცხეთის ტაძარში მეროვლი ბრძანებულა ყოველად სამღვდელო ალექსანდრე, ეპისკოპოზი ზორისა.

***

ქაკასიაში მართლ-მადიდებელი ქრისტიანობის აღმადგენებელ საზოგადოებას ამ დღეებში გამოუცია თბილისში 10,000 ცალი წიგნი. წიგნი შეიკავს ლოცვებს, მცნებებს, სიმოელო სარწმუნოებასა და ზოგიერთი საეკლესიო საგალობელთა. სტუდენტებს უსეია ხმის ასამღერებელი ნიშნები, სლავიანური ტექსტი გადათარგმნილია რუსულ ენაზე. წიგნის ბოლოს ჩამატებულია საეკლესიო კალენდარი და ნაჩვენებია, თუ რომელი სახარება ან სამოციქულო წაკითხება თითოეულ დღეში. წიგნი ზნოიანად არის გამოცემული და ღირს ყდით 25 კაპ. ეს წიგნი ძალიან გამოსადეგი იქნება დასაწყის სკოლების მოსწავლეთათვის.

***

10 ოქტომბერს, დილის 11 საათზე კავკასიის რკინის გზით Ѳბილისში მიბრძანებულან მათი უმაღლესობა დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე და მისი მეუღლე, Ѳლგა Ѳეოდორეს ასული. მათ უდიდებულესობათ ეგზაღლზე მოჭკებებითათ სამხეცრო და სამოქალაქო წარმომადგენელნი და მრავალი ხალხი. ბაგზალიდგან მათი უდიდებულესობანი ეტლითა წაბძანებულან სასახლეში. ნაშუადღეევის ოხთ საათზე მათი უდიდებულესობანი წაბძანებულან ქალაქგადან განსაკუთრებული მატარებლით.

***

ჩვენ მივიღეთ ერთი მასწავლებლიდგან მეკრეულად შედგენილი ანბანი, რომელიც მათთვის დაურიგებიათ სახელმძღვანელოდ. ამ ანბანში მეკრული ჩვენ არა გვინახავს-რა გარდა ქართული ასოებისა, რომელთაც იქვე გვერდზედ უწერია რუსული ასოები. შემდეგ ნომერში ჩვენ დაგიბეჭდავთ ამ ანბანს.

***

გაზეთი «Новое обозр.» გვაუწყებს, რომ რამდენსამე ექიმთ ბ. Ѳოფფერაის მოთავეობითი, განუზრახავთ დაარსონ ქუთაისში სამკურნალო გარეშე მოსიარულეთათვის. ჩვენის აზრით ასეთი სამკურნალო ძალიან სასარგებლო იქნება ქუთაისში, სადაც მხოლოდ ერთი სამხედრო გოსპიტალია, რომელშიდაც ყველა მსურველს არ შეუძლია შესვლა უადგილობისა გამო.

***

გაზეთი «Ниверия» ეკითხულობთ:

ქვირას, 4 ოქტომბერს, აკურთხეს ბელაბარში წმიდა მარინეს ეკლესიასთან გამართული სამრეველო სკოლის ახალი შენობა. მოწვეული იყვნენ მოსწავლეთა მშობლები. მოისმინეს წირვა ქართულად. სკოლის შეგირდები ჰკალობდენ წირვის საგალობლებს ქართულად მასწავლებელის, მ. ასათიანის ლოტბარობით. წირვის შემდეგ დამსწრე ხალხი შეეიდა სკოლის ახალ შენობაში. მღვდელმა გადიხადა პარაკლისი. მოსწავლეებმა აქაც მშვენერად იგალობეს. პარაკლისის შემდეგ მღვდელმა წარმოსთქვა სიტყვა და აუხსნა მშობლებს სწავლის მნიშვნელობა. შემდეგ ბ. მასწავლებელმა დარიგება მისცა მშობლებს ყმაწვილების შესახებ და ბოლოს სახალხო სიმღერები ამღერა ყმაწვილებსა. მშობლებმა ძრიელ ისიამოვნეს და გათავებისას დიდი მადლობა შესწირეს ბ-ნს ასათიანსა.

***

ამაეე გაზეთს შეუტყვია, რომ ქავკასიის სამეურნო საზოგადოებას მიუწვია ერთ თვის წვერისათვის, დაათვალიეროს რამდენად გამოსადეგი იქნება სამეურნეო სკოლის გასამართავად ესრედ წოდებული ქუთაისის ფერმა.

***

ამაეე გაზეთში ეკითხულობთ: «1 ოქტომბერს აკურთხეს სამრეველო სკოლა ალექსანდრე ნეველის ეკლესიისა. ქუთხეეეზე ბრძანდებოდნენ სასულიერო სემინარიის რექტორი და ბ. ოლქის მბრუველი. საპატიო პირთა

შორის დაცურნენ სემინარიის მასწავლებელნი, სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველი და ბეერინე სხვანი. მრეული ბლომად შეგროვდა. მამა რექტორმა წარმოსთქვა მშვენიერი სიტყვა ქალებისა და კაცების სწავლა-განათლებაზე. დაფასებული იყო დიდი ღაწული ამ ეკლესიის მღვდლის მეუღლისა, რომლის მეცადინეობასაც მიეწერება ამ სკოლის დაარსება. ბ. მზრუნველმა გამოაცხადა ვინ უნდა ასწავლოს ბავშვებსაო და ამასთან დასძინა, რომ ქართველ ყმაწვილებს უეჭველად ჯერ სამშობლო ენაზე ასწავლონ ხოლმე და შემდეგ გადავიდნენ რუსულზეო. მრეულზე სასიამოვნო ზედ-მოქმედება მოახდინა როგორც ბ. ნ. მზრუნველის ლაპარაკმა, აგრეთვე მამა რექტორის სიტყვამ».

საკვირველია ღმერთმანი, რომ ბ. მზრუნველი ნებას გვაძლევს ქართველ ყმაწვილებს პირველად სამშობლო ენაზე ვასწავლოთ და შემდეგ გადავიდეთ რუსულზე და ზოგიერთი ჩვენი მეუფეროსეთაკანი კიითხოვენ, რომ ჩვენს ყმაწვილებს სკოლაში შესვლისთანავე სწავლა რუსულ ენაზე დაუწყებინონ...

* * *

რომ უფრო წარმატებით იმოქმედონ მისიონერებმა ჩინელებს შორის, მართლ-მადიდებელ სამისიონერო საზოგადოებას გადუთარგმნია ჩინურს ენაზე და დაუბეჭდავს ჩინური შრიფტით (საბეჭდავი ასოებით) სახარება და თავდა პირველი დარიგებანი ქრისტიანული სწავლისა.

***

წელს კიევის სასულიერო აკადემიაში მიუღიათ 36 სტუდენტი. მთხოვნელები ყოფილა სულ 33. მგარამ აკადემიის რჩევის გადაწყვეტილებით მიუღიათ მხოლოდ 36 კაცი. მიღებულებში 32 რუსი ყოფილა, ორი ბოლგარელი და ორიც სერბიელი. წელს ასე მცირე ყოფილან ამ აკადემიაში შესვლის მსურველნი იმისა გამო, რომ უფმიდელმა სინოდმა, მიიღო რა მზხედველობაში, რომ ხშირად აკადემიაში კურს შესრულებულნი უადგილოდ რჩებიან, გამოსცა უქაზი, რომლის ძალით სტუდენტების რიცხვი, რომელთაც სრულს სახელმწიფო ხარჯზე იღებდენ ხოლმე, არ უნდა აღემატოს 30. ამ უქაზის ძალით წელს სასულიერო სემინარიების სამმართველოებმაც გაგზავნეს აკადემიაში ძალიან მცირე ნაწილი საუკეთესო სტუდენტებისა.

* * *

როგორც გვაუწყებს რუსული გაზეთი «Новое Время», მთავრობას განზრახვა ჰქონდა გადაეყვანა რუსეთის ყველა საქალაქო პროგიმნაზიები ოთხ-კლასიან სასწავლებლებად მსზგავსად მარინეს ორი სასწავლებლისა, რომელნიც ამ შვიდი წლის წინად იყვნენ დაარსებულნი საცდელად. ამ სასწავლებლებში ქალებმა უნდა დასარულონ საშუალო განათლება, მაგრამ უფრო შემოკლებული პროგრამამით, ვინემ პროგიმნაზიაში. პროგიმნაზიებსაც ოთხი კლასი აქვს, მაგრამ მათი კურსი ეთანასწორება გიმნაზიის ოთხი კლასის კურს. სასწავლებელი ფული ამ სასწავლებლებში იქნებაო 40 მანეთი.

***

გაზეთი «ალეკსი» გვაუწყებს, რომ ოპილისის პოლიციის უფროს ამ დღეებში მიუღია უფ. გუბერნატორისაგან შემდეგი წინადადება:

«თანახმად 103 მუხ., § 13, კანონ. კრებ. ტომ. I, II და VI ქალაქის წესდებ., გამოცემულის 1886 წ. ქალაქის საბჭოს აქვს უფლება გამოსცეს საალდებულო დადგენილობანი ქალაქის მცხოვრებთათვის შესახებ იმისა, თუ როდის გაადონ მათ ან დაჭკეტონ საეკბრო დუქნები და მაღაზიები კვირა და უქმ-დღეებში. რადგან ამ საგნის შესახებ ქალაქ ოპილისის საბჭოს არავითარიმე საალდებულო დადგენილობანი არ გამოუცია და ეკბრები თავისუფალად ეკბრობენ ამ დღეებში წირვა-ლოცვის დროს და ამით როგორც თვით ისინი, ისე მათი ნოქრები და მოსამსახურეები ნამეტურ, მოკლებულნი არიან წირვა-ლოცვაზე სიარულს მთელი თვეებით და ხან წლობითაც, ამიტომ წინა დაგიდებთ თქვენ, თქვენო მაღალ აღმატებულებავ, შეადგინოთ პროექტი, თუ როდის უნდა დაიკეტოს სხვა და სხვა საეკბროები კვირა უქმ-დღე-

ებში და ესეთი პროექტი გადასცეთ დასამტკიცებლად ქალაქის სპიკოს, რომელმაც, თუმც არ დათანხმდება ამ პროექტის გამოცემაზე, ეს საქმე თანახმად ქალაქის წესდებ. 11 მეხლში ნაჩვენები წესისა დაბოლოებითი გადასაწყვეტად ურდა წარადგინოს, სადაც ჯერ არს.

იმედია, ამ საგნის შესახებ ჩვენი ქალაქ ქუთაისის საბჭოც მოახდენს ჯეროვან განკარგულებას თანახმად ქალ. წეს. 103 მუხლისა.

*
* *

ბაზეთი «Иверія» გვაუწყებს, რომ Omilnilში ზოგიერთი განათლებული ქალების თაოსნობით 11 ოკტომბრიდამ გაიხსნება ქალების საკერაო სკო�sა. ამ სკოლაში იქმნება სამი განყოფილება: რუსული, ქართული და სოსტრი. სკოლაში სწავლა იქნება მარტო კერაობით, დიღის თორმეტი საათიდგან. სწავლის უფლებისათვის ფასი არაეის არაფერი არ გადახდება.

იმედია, ამ პატიოსანი ქალების მაგალითს მიბაძავენ ჩვენი ქუთაისის ზოგიერთი ქალბატონებიც. რა. საკერაოელია, ასეთი კეთილი საქმის გაკეთება უკეთესი იქნება, ეინემ ქალაქის ბულვარში დიღის რვა საათიდამ ნაშუადღეეის ორ საათამდის უსარგებლო სიარული და ღამით ბანქოს და ლოტოს თამაში.

***

ქიეევიდამ სწერენ რუსულ გაზეთებს, რომ 28 სექტემბერს რკინის გზის სადგურის კაპიტანის მახლობლად, როცა ორთქლით მატარებელი მიდიოდა თურმე, ავაზაკებს მოუტაცნიათ ეგონიდამ 26 ფულიანი კონვერტი, რომლებშიდაც დებულა 18,000 მანეთი. ეს ფულები ყოფილა საამრეთ დასაცვეთის გზების საზოგადოებისა. ძონდოქტორი შეკრული უნახავთ ეგონში; ავაზაკები დამალულან.

***

რუსეთის ერთ ქალაქში, Omდესაში, ფ. მეორეჯერ ნახეს აკეკილი სხეული კაცისა, პირველად ზღეის პირზედ და მეორეჯერ ქალაქში გაზეეული დადაოდებული ერთ ბოძზედ შუა ქალაქში. პოლიციას ეერაფერი ეერა შეუტყია რა.

***

არც გეალეკ, არც მუტელა და არც სხვა ჰირიხე არ აწუხებს ჩვენ მდგომი ხალხს, როგორც ზოგიერთი სოფლის მიზელეკნი თავიანთი მწერლებით. მათშიაც მოიძებნებიან, რა საკერეველია, კეთილი და პატიოსანი, მაგრამ ზოგიერთებისაგან სწორეთ საქმე აქეს გაჭირებული მდგომი ხალხს. ერთი საზოგადოების მამასახლის ნამეტნავად შეუწუხებია გლეხები თავის ქკეეთ. საზოგადოების ზოგიერთ მცხოვრებთ საჩივარი შეუტანიათ მასზედ ლუბერნატორთან. ეს მამასახლის გაუგია და თავის მწერლით სხვა დასხეა ხრიკებისათვის მიუყვანთ ხელი. ეს პირები მათ მაზრის უმფროსთან დაუბეზღეებიათ, როგორც ხელმწიფის გარდასახადზე ეარის მთქმელნი. მაზრის უმფროსსაც გამოუძიებლად მოუსვამს ამ კაცებისათვის ხელი და დაუტუსაღებია. საქმე ღიღს გამომეკიებელთან არის და, იმედია, მართლმსაჯულება შეიტყობს ყოველივეს.

***

ზორანის მაზრის უმფროსმა ავად-მყოფობის მიზეზით დათხოვნის ქაღალდი შეიტანა და წარსულ 2 სექტემბერს კიდეკ დათხოვეს. მის ადგილზე ჯერ კიდეკ არაეინ დანიშნულა. ამ მაზრისათვის საჭიროა მარჯვე უმფროსი დარიგინი გამეე, რაგდგან ზორანის მაზრის გარეშე მრავალი ხალხია აქ სამოშენოდ მარგანეცისა.

***

მოსკოვის ფულიკებმა თითქმის ქუთაისშიაც მოაწიეს. ამ ღიღებში აქ იყო ერთი რუსი, რომელიც თავის თავს აცხადებდა მდიდარ ეკონომ ქოლოკოლნიკოვად და სამღეიდელო პრუტს პირდებოდა სიეკლელიო ნიეთების გამოგზავნას იაფედ, მაგრამ ფულები ეარეკის გამოსტყეა. მინ იკის, იქნება კიდეკ მოატყუა ეინმე.

***

ჩვენ ნამდეკილად შეეიტყეთ, რომ Omილისს სემინარიის მესამე კლასთან გაუხსნიათ პარალელური განყოფილება, ეინაიდგან Omვერეთისა და სამეგრელოს სამღეიდელოებისაგან გარდაწყეტილი ფული წარადგენილა ხსენებული ეპარქიის მღეიდელთ-მთავართაკან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რედაქციის პასუხი.

რაჭაში მლე. მ. გ—ს. ჩვენ სიამოვნებ სკოლებზე ვიზრუნოთ და საკრო სკოლების მასწავლებელი თავი დაკანებთ...

— ბ. ჯ—ძეს. გინ მოსთველ.ს, რამდენი ბორტოტა ხდება ტყის მცველებისაგან? ყველამ კარგად იცის, რომ ეს ტყის მცველები კი არ იცავენ ტყეებს, არამედ აჭრიან, მაგრამ რა გამოვა მათზე წერით!

კორბოულს. ტ. ღ—ძეს. რუსულიდგან ლექსების თარგმნისთვის ცოტა პოეტური ნიჭიც არის საჭირო, და თუ ეს უკანასკნელი არ აქვს კაცსა, მისთვის ძნელია ამისთანა ლექსების თარგმნა ქართველად.

ახალციხეს. მ. მ—ეს. ცხადათ სჩანს, რომ თქვენი პასუხი კოპტონაშვილის შენიშვნისაგან არ არის გამოწვეული, არამედ სულ სხვა მიზეზისაგან, რომელიც საქმეს არ შეეხება. მართალს ამბობთ, რომ ბედველზეა დამოკიდებული ეკეკლესიის გამშენებელ, განახლება და სისუფთავეც. მაგრამ მრველის მორჩილებაზეც და გაგონებაზედაც ბევრია დამოკიდებული. დაუბეჭდველ სტატიებს რედაქცია თავის ხარჯით არავის უგზავნის უკან.

კონსტანტინეპოლს. ქრისტეფორე გვარამაძეს. წიგნები გამოიგზავნა, რომელსაც პქ მიმლები ფოსტა დაკმაყოფილებსს, მაგრამ ზაკაზით არ გამოეგზავნა, რადგან ბევრი ხარჯი მოდიოდა. ალარ გვახსოვს რა წიგნებს თხოულობდით. დაგვინაშნეთ გინმე, რომ მას გადავსებეთ თქვენზედ გამოსაგზავნელად.

დ. ზ—ს. ა. ჯ. მეოთხე ხარისხის წმიდის გიორგის ჯვარის ტარება მლედველს, ჩვენის აზრით და სავეკ ლესიო კანონებითაც, არ შეეფერება. ამ ჯვრის გაცვლა სასულიერო წოდების ყელდაზე არ შეიძლება. უწმიდესის სინოდის უქმეს სხვაში არ აქვს სალდათის წმიდის გიორგის მეოთხე ხარისხის ჯვარი. ორ შტატიან ეკეკლესიაზედ თუ ერთ ეკრებულს აქვს დანაშნული მარტო ჯამაგირი, რასაკვირველია, ერგება პირველ მლედველს.

ახალციხეს. ფ. გ. დ—ს. თავის მცველელის გვამის ქრისტიანული წესით დასაფლავებისათვის, მლედველს კანონი სჯის ისე, როგორც წესის დამარღვეველს და არა, მაინც და მაინც, დიდი სასჯელითო. თქვენი კითხვა, მართალი რომ დასთქვეკრებელია, ამიტომ მასზე ჩვენ ერთი რომელიმე მოწინავე სტატიაში მოგილაპარაკებთ.

ს. მუხურას. დ. მ. ა—სიძეს. ზოგიერთებს მაღალ სასწავლებლებში აქვსთ შეწყვეტილი სწავლა, მაგრამ მათ თავგანი, ცუდი ხასიათი და ყოფაქცევა ვერ გაუსწორებია და სოფლის მამასახლისს ყოფაქცევა რად გეკვირნოთ?

დიაკონს გ. დ—ძეს. შე, დალოცვილო, რაი მიგქონდა მაგდენი რამეები, თუკი ბოლოს დროს ასრიელვლად გაგიზდებოდა სიშმე? ეს ხომ ან მოუთხოვია ხარაგეველობა. შენ თუ შენი ნაკით მიიტანე, რაღაი ეჩივენ?

ლეჩხუმს. ერთს გინმე ცეკვერის ჩინოვნიკო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

განცხადება.

ისყიდებიან მლვ. დავით დამბაშიძისაგან გამოცემული წიგნები

თბილისში: ბრიქუროვის წიგნის მაღაზიაში. ქუთაისში: ძმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. ყვირილაში: ყვირილის ნათლის-მცემლის ეკლესიის საეკლესიო ნივთების საწყობში და დ. ხონში წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

სახელდობრ:

საქართველოს საეკლესიო ისტორია,

ფასი უფდოთ—ცხრა შაური.

ქართული ლოცვანი,

ფასი უფდოთ 30 კ. და ფდოთ 45 კ.

მფლველთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საჭირო

სახელმძღვანელო წიგნი,

ფასი ფდოთ ექვსი შაური.

ახალი სასულიერო კონსისტორიათა წესდებულება, ფასი ოცი აბაზი.

ახალი კარაბადინი,

ფასი ფდოთ ერთი მან.

მცხეთის ცაძარი

და

წმიდა ნინო,

ქართველთა განმანათლებელი

სურათებით ფასი 25 კ.

ბლაღოჩინების საჭიროებისათვის

ბლაღოჩინებს, რომელნიც მოელი სამლაღოჩინოის ეკლესიებისათვის დარიბარებენ შავი მეტრიკების და აღსარების სიგელისათვის საჭირო ბლანკები, თიოო კაბეკიანთ გაუგზავნება ფურცელი ხსენებულს საბუთებისა.

შინაარსი: ახალი ექსარხოსი საქართველოისა მიდის ეოკდენ სამღვდელო ეპისკოპოსი ბალდადი.—ბალდადეკეკაზიდგან.—ობრიდენ სიტყვა სოფელის ჯუმბების შესახებ.—წერილები.—მოხმენთიდგან.—შანაკანი სახე სოფიის ტაძრისა კონსტანტინეპოლში.—ეკლესიის ლიანსტერი.—ახალი ხმები და შენიშვნები.—რედაქციის პასუხი.—განცხადება.

რედაქტორი და გამომცემელი ილეს. ფ. ფამბაშიძე. *Дозв. цензурою Кутаисъ, 1887 г. 14 Октяб.*

სტამბა ფმწერთა-მბეჭდავი რედაქციისა.